

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog
genaamd Maedelstede, Heuvelland (Kemmel)

Monument

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Heuvelland
(Kemmel)
Bescherming als monument

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/33039/113.1

Hilde Verboven

14/03/2017

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	5
1.2.1.	Algemeen.....	5
1.2.2.	Maedelstede : een plek aan de Duitse frontlinie	5
1.2.3.	Naoorlogse periode.....	6
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	6
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	6
2.	Evaluerend gedeelte	7
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	7
	Historische waarden	7
	Culturele waarde.....	7
	Technische waarde.....	8
	Ruimtelijk-structurende waarde	8
	Archeologische waarde	8
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	8
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	9
2.4.	Juridische toestand.....	9
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	9
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	9
2.4.3.	Natuur en Bos:	10
3.	Beheersvisie	10
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	10
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	11
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	12
4.	Bronnen	12
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	13
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	13
5.2.	Fotobijlage	13
5.3.	Kaarten en figuren	13
5.4.	Criterionota: Relicten van de mijnenoorlog aan het front van de Eerste Wereldoorlog.....	13

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

Dit beschermingsdossier maakt deel uit van het thematische beschermingspakket 'Relicten van de mijnoorlog aan het front van de Eerste Wereldoorlog', dat op zijn beurt kadert in de reeks beschermingsdossiers van het erfgoed van beide wereldoorlogen in Vlaanderen. De WO I-mijnkraters markeren de frontlijn in Ieper en Heuvelland uit de periode 1914-1917. Heden bestaan op het grondgebied van deze gemeenten nog veertien sites met sporen van de ondergrondse oorlog. Twee daarvan hebben restanten van mijnkraters die onvoldoende goed bewaard zijn om een bescherming te verantwoorden. In het verleden zijn vier sites op ad hoc basis al geheel (Spanbroekmolen) of gedeeltelijk beschermd (Hooge, Hill 60, Sint-Elooi). Van twee beschermde sites ontbreken de motivatie bij het beschermingsbesluit en het gegeoreferereerd plan (Spanbroekmolen, Hooge). Daarom wordt voor deze items een nieuw beschermingsdossier opgesteld.

Voorliggend pakket houdt de bescherming van elf sites in:

- Hooge (reeds beschermd, nieuw beschermingsdossier omwille van ontbrekende elementen in bestaande bescherming)
- Sanctuary Wood
- Caterpillar (aanvulling op bescherming Hill 60)
- Palingbeek
- St-Elooi (aanvulling op bescherming mijnkrater 7/6/1917 St-Elooi)
- Hollandse Schuur
- Petit Bois
- Maedelstede
- Peckham
- Spanbroekmolen (reeds beschermd, nieuw beschermingsdossier omwille van ontbrekende elementen in bestaande bescherming)
- Kruisstraat

Deze selectie is representatief voor de evolutie van de ondergrondse oorlog in verschillende fasen gebaseerd op technische ontwikkelingen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen sites waar op geringe diepte ondergrondse mijnen ontploften en sites met dieptemijnen. De mijnkratersites vormen een linie die op de frontlijn van 1914-17 tot stand kwam. Daarom worden ze in een thematisch pakket behandeld. Toch wordt aan elke site een apart dossier gewijd, omdat in het huidige landschap de mijnkratersites te ver uit elkaar liggen en op het terrein niet samen als een geheel kunnen worden waargenomen.

1.1. Situering

Voorliggend dossier omvat de bescherming van de mijnkrater van 7 juni 1917 bij de vroegere hoeve Maedelstede: Oosthoekstraat z.nr., Heuvelland (Wijtschate).

Waar de Oosthoekstraat een opvallende bocht maakt ligt een mijnkrater uit de Eerste Wereldoorlog verscholen achter een hoge talud langs de weg. De krater is vernoemd naar een kleine hoeve die daar voor het uitbreken van de oorlog lag. Maedelstede was één van de locaties aan het front van de Eerste Wereldoorlog waar de mijnsnag werd uitgevochten.

1.2. Historisch overzicht

1.2.1. Algemeen

De Maedelstede mijnkrater is ontstaan op 7 juni 1917 bij het uitbreken van de mijnen slag, een geallieerd offensief in de Westhoek waarbij negentien dieptemijnen gelijktijdig onder de Duitse frontlijn in de gemeenten Ieper, Heuvelland, Mesen en Komen ontploften. Hoe de mijnenoorlog zich tussen december 1914 en juni 1917 op het front in de Ieper- en Wijtschateboog ontplooid, is beschreven in de bijhorende 'criterianota' onder de rubriek '1.2 Historisch overzicht'. De bijzonderheden eigen aan de mijnkratersite bij Maedelstede komen hieronder aan bod (zie ook bijlage 5.3).

1.2.2. Maedelstede : een plek aan de Duitse frontlinie

In vergelijking met andere mijnkratersites aan het front was Maedelstede een atypische locatie: het niemandsland was er eerder breed en tot voor juni 1917 waren er geen mijnen ontploft. De loopgraven rond Maedelstede hadden niet zo'n kwalijke reputatie. De meeste activiteit vond tot dan plaats aan het iets zuidelijker gelegen *Peckham*.

Op dit stuk van het front hadden Duitse troepen minstens 13 ondergrondse luisterposten ingericht. Bij Maedelstede glipten de Britse tunnelwerkers ongemerkt onder de Duitse linies. Ook al verwachtten de Duitse troepen hier een diepe Britse tunnel, het lukte maar niet om dicht bij het front tot op voldoende diepte te geraken. In het voorjaar van 1917 waren de Duitse *Mineure* begonnen aan hun 32m diepe Duitse schacht Daniël in Wijtschatebos, maar bij gebrek aan manschappen staakten ze het werk.

In september 1916 startte de *250th Tunnelling Company* vanaf een hoeve die door de Duitsers 'Pickelstede' genoemd werd (nu Oosthoekstraat 5, Kemmel), ongeveer 370m achter de Britse frontlinie, met de bouw van twee staalschachten, die op een diepte van 15m met mekaar verbonden werden via een galerij. Van hieruit reikten twee nieuwe schachten tot 24m diepte. Uit elke schacht vertrok er een galerij: één richting Maedelstede -voor een groot deel gelegen onder de Oosthoekstraat- en één richting Wijtschatebos.

Maedelstede was één van de laatste locaties die werd uitgekozen voor de plaatsing van mijnladingen op grote diepte. Vrijwel alle andere dieptemijnen waren aan het front al geplaatst, toen het werk bij Maedelstede nog moest beginnen. Kort was de tijd voor het uitgraven van de tunnels. Uit de twee tunnels kwamen grote volumes Ieperse klei. Het heimelijk wegbrengen van de losgegraven aarde vergde bijzonder veel inspanningen (hiervoor werd onder meer een overdekte smalspoor aangelegd) en bracht de *tunners* in tijdsnood. Uiteindelijk werden de graafwerkzaamheden richting Wijtschatebos gestaakt en werd alle moeite gefocust op Maedelstede. Pas op 2 juni 1917, vijf dagen voor de *Big Bang* van de mijnen slag, was de tweede grootste mijn in de Wijtschateboog in gereedheid gebracht. Op 7 juni 1917 kwam de mijn onder de Duitse stellingen tot ontploffing en blies meteen alle omliggende militaire infrastructuur in de lucht. Daarbij kwamen niet alleen Duitse, maar ook Britse troepen om. Want de Maedelstede-mijn explodeerde 12 seconden later dan voorzien, terwijl intussen al het startsein voor de infanterieaanval was gegeven. De aanstormende manschappen werden gekwetst of gedood. Een van de slachtoffers bij de aanval op Maedelstede was de gekende Ierse parlementariër majoor William Redmond (16de Ierse divisie), broer van de invloedrijke Ierse nationalist John Redmond die kort voor de oorlog een wet op Iers zelfbestuur goedgekeurd had gekregen.

Enkele kengetallen van het Britse diepe ondertunnelingssysteem

Mijnschacht Maedelstede begonnen op 3 september 1916, lading klaar op 2 juli 1917.

Lading 42637 kg ammonal en schietkatoen

Diepte springlading: 30m

Galerij lengte: 370 à 490 m

1.2.3. Naoorlogse periode

Op een Duitse luchtfoto (Hauptstaatsarchiv Stuttgart) kunnen in het niemandsland bij Maedelstede de contouren van de originele diepe mijnkrater worden herkend. In de daaropvolgende decennia werd een deel van de krater vergraven. Mogelijk werd hij eerst uitvergroot (voor 1971) en daarna deels gedempt (tussen 1971 en 1990) (Geopunt Vlaanderen). Aanleiding voor het dempen was de omzetting van het perceel 'woeste grond' naar landbouwgrond door de toenmalige gebruiker van het terrein. Het gedeelte van de kraterlip op het belendende perceel (405C, 406D) werd afgegraven en in de kratermond gestort.

Nog opvallender is de heraanleg van de Oosthoekstraat in de naoorlogse periode. Het wegtracé werd aangepast aan de ligging van de krater: de weg werd in een bocht rondom de hoog gelegen kraterlip gelegd. De Maedelstede hoeve werd heropgebouwd, iets naar het westen, maar door het verleggen van de weg ligt deze tussen de hoeve en de krater. Het bedrijf werd tot een forelkwekerij omgevormd.

De Britse schacht bij de hoeve in de Oosthoekstraat nr. 5 is na de oorlog dicht gemaakt. De zoon van de toenmalige hoeve-eigenaar heeft het bestaan van schacht en tunnels niet meer gekend (situatie jaren 1950-60).

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

In zijn huidige situatie ligt de mijnkrater langs de Oosthoekstraat. De massa aarde die tijdens de mijnexplosie in de lucht werd geslingerd en rond de kratermond neerplofte, vormt de kraterlip. De noordwestelijke kraterlip is nog heel duidelijk waarneembaar als een verhoogde perceelsrand. Het niveauverschil langs de Oosthoekstraat is er heel geprononceerd. Een steil talud langs de weg onttrekt de krater aan het zicht vanaf de straat. De kratermond is met water gevuld.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een plaatsbezoek op 23 februari 2017. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

De mijnkratersite genaamd Maedelstede ligt op de westelijke flank van de midden West-Vlaamse heuvelrug ten westen van Wijtschate. De mijnkrater van juni 1917 is omgeven door een weg. Enkel het noordoostelijk gedeelte van de kraterlip is behouden. In al die jaren is die begroeid met gras en spontaan opgeslagen bomen en struiken. Op de westelijke rand markeert een bomenrij de kraterwand. Het hoogteverschil tussen de weg en de kraterlip bedraagt zeker 2,5m. Daardoor valt de krater langs de weg ook niet echt op, omdat hij niet zichtbaar is. In de kraterwand op de rand met het water staat een bomenrij populieren, daaronder groeien spontane boomopslag, bramen, struweel.

Uit een vergelijking van luchtfoto's tussen 1971 en heden blijkt dat de krater vermoedelijk eerst door een uitgraving is vergroot, welk deel nadien is gedempt (tussen 1971-1990). Een groot deel van de kraterlip is genivelleerd (Geopunt Vlaanderen).

De diameter van de kraters is op twee niveaus opgemeten, met name op niveau van het wateroppervlak (bron orthofoto's van 2012, Agiv) in noord-zuid en oost-west richting en op niveau van de kraterlip in noordwest-zuidoost richting tussen de twee hoogste punten

Beschermingsdossier: De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Monument

(bron digitale terreinmodel 1m, Agiv). Omdat een exacte opmeting onmogelijk is, worden de afmetingen tot op de meter afgerond. Dat geeft de volgende afmetingen in meter:

Grote krater:

- Wateroppervlak: diameter van ongeveer 40m
- Tussen de hoogte gelegen punten op de kraterlip
  - o N-Z 76m
  - o O-W 75m

In 1922 registreerde Britse militaire ingenieurs afmetingen van de Maedelstede krater als 62m breed en 7m diepte (S.N. 1922, plaat XVIII).

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

Alle tot nu toe bekende mijnkratersites in Vlaanderen dateren uit de Eerste Wereldoorlog. De bijgevoegde criterianota beschrijft de generieke erfgoedwaarden van mijnkratersites, waarvan er verschillende van toepassing zijn op de mijnkrater bij Maedelstede. De volgende waarden motiveren de bescherming van deze mijnkratersite.

Historische waarden

De mijnkrater getuigt van de **ondergrondse** mijnenoorlog zoals die in de periode 1914-1918 op het front in de Westhoek werd gevoerd. Kenmerkend voor de Eerste Wereldoorlog was zijn statische karakter: een vier jaar durend, bloedig conflict dat tot volledige stilstand was gekomen. Bovengronds lukte het niet om tot een doorbraak te komen en dus probeerde men het ondergronds. Historisch gezien paste de techniek van ondermijningen in de traditie van de belegering van vestingen, zoals die in lang vervlogen tijden vaak was toegepast.

De Maedelstede mijnkrater is één van de restanten van de **mijnenslag** die op 7 juni 1917 met de gelijktijdige ontploffing van 19 dieptemijnen uitbarstte. De site maakt deel uit van het slagveld van de derde slag om Ieper (juni-november 2017) en markeert samen met de andere relictten de historische frontlijn van waaruit het geallieerde offensief vertrok. Bijzonder aan de mijnenslag is dat hij een in de tijd en ruimte beperkte doorbraak op het front in de Westhoek realiseerde, in tegenstelling tot eerdere initiatieven elders op het westelijke front. Het schema van de mijnenslag onderging in de jaren tussen het bedenken van het plan en de uitvoering verschillende veranderingen. Het toevoegen van nieuwe locaties aan het oorspronkelijke schema was er daar één van: Maedelstede was één van die laatste toevoegingen. Pas enkele dagen voor het offensief was de springlading klaar.

Goed bewaarde landschappelijke relictten van de Eerste Wereldoorlog die nog zichtbaar zijn op het terrein, zijn zeldzaam. Na de oorlog lag de frontzone bezaaid met miljoenen granaattrechters en resten van militaire infrastructuur. Tijdens de reconversie van het oorlogslandschap naar een genormaliseerde, leefbare agrarische omgeving werden de meeste oorlogsrestanten weggewerkt: gronden werden geëffend, landbouwterreinen gediëpgrond, loopgraven ontmanteld, percelen opnieuw gebruiksklaar gemaakt. De mijnkrater is één van de weinige relictten van het vroegere oorlogslandschap die nog in situ op het terrein herkenbaar is. De Maedelstede krater geeft de ligging van de Duitse linies aan.

Culturele waarde

Herdenkingsplaats: Bij de explosie van de ingegraven mijn kwamen manschappen om die op dat moment de voorste loopgraven bezetten. Niet alleen Duitse, maar ook

Beschermingsdossier: De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Monument

Commonwealth troepen kwamen om. Want de Maedelstede-mijn explodeerde 12 seconden later dan voorzien, terwijl intussen al het startsein voor de infanterieaanval was gegeven. De aanstormende manschappen werden gekwetst of gedood. Voor deze mensen is de mijnkrater hun laatste rustplaats gebleven. Bijzonder voor Maedelstede is de associatie met de dood van de Ierse nationalist, William Redmond, die deel uitmaakte van het Britse leger maar tegelijk een periode van streven naar zelfbestuur vertegenwoordigde. De Maedelstede mijnkrater heeft een bijzondere betekenis voor de herdenking van Eerste Wereldoorlog in Ierland. De herinnering aan de Eerste Wereldoorlog kent nog altijd een breed maatschappelijk en internationaal draagvlak. Het open zicht vanaf de Vierstraat op de hoger gelegen kraterlip draagt bij tot de publieke belevingswaarde van dit relict.

Technische waarde

Ook al zijn ondermijningen traditionele vormen van oorlogsvoering, de ondergrondse oorlog in de Westhoek evolueerde en kende **technische vernieuwingen**. De grote mijnkrater van 1917 is het resultaat van de plaatsing van een dieptemijn, grote hoeveelheden springstof (42,6 ton) die diep (30m) in de ondergrond werden ingegraven. Technisch werd dat pas mogelijk nadat met behulp van stalen zinkschachten de moeilijk bereikbare tertiaire kleilagen in de ondergrond konden worden aangeboord. De omvang van de krater en de hoogte van de kraterlip is representatief voor de fase in de oorlog waarbij men op grote diepte, vanuit de diepliggende droge kleilagen, het front ondermijnde. De springlading van Maedelstede was de op één na grootste van de hele Wijtschateboog.

Ruimtelijk-structurerende waarde

De mijnkrater van Maedelstede was ruimtelijk structurerend voor de naoorlogse heraanleg van het stratenpatroon. Hij was bepalend voor de heraanleg van de Oosthoekstraat na 1918. Het oorspronkelijk rechte wegtracé werd na 1918 in een brede bocht rond de krater gelegd. De kraterlip bepaalde het tracé.

Archeologische waarde

Mijnkraters vormden na hun ontstaan ideale locaties voor constructies, zoals schuilplaatsen of nieuwe aanzetten tot ondergrondse galerijen. Op hun beurt werden kraters als versterking in de frontlinies ingebouwd. Zij vormen dus ook potentiële vindplaatsen van archeologische resten van de Eerste Wereldoorlog

2.2. Motivering van het type bescherming

De mijnkrater bij Maedelstede wordt beschermd als monument. Het Onroerendergoeddecreet definieert een monument als volgt: "een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, met inbegrip van de cultuuroggoederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen van algemeen belang wegens de erfgoedwaarden."

Een bescherming als monument wordt het meest geschikt geacht om de zichtbare ligging van de mijnkrater op het terrein te vrijwaren. Mijnkraters zijn het gezamenlijke werk van mens en natuur. Een combinatie van geofysische en antropogene kenmerken bepalen de ligging en het ontstaan van de mijnkraters. Britse militairen namen *Maedelstede* als locatie op in het schema van de mijnsnlag, niet alleen omwille van zijn strategische ligging (menselijke factoren), maar ook omwille van de (hoogte)ligging op de flank van de West-Vlaamse heuvelrug (natuurlijke factoren). Het ontstaan van mijnkraters zelf is het gevolg

Beschermingsdossier: De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Monument

van menselijk ingrijpen, met name door de plaatsing en de ontploffing van explosieven in de ondergrond.

De mijnkraters liggen als punten in het landschap. De samenhang met andere mijnkratersites is op het terrein niet waarneembaar.

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De beschermingsperimeter van de mijnkrater bij Maedelstede omvat de met water gevulde kratermond en kraterlip.

Over de bewaringstoestand van het ondergrondse erfgoed, met name de mijnschachten en tunnelsysteem is op het moment van de opmaak van dit beschermingsdossier geen informatie bekend. De Duitse tegenmijnschachten die zich dicht tegen de mijnkraters bevonden, zijn waarschijnlijk door de kracht van de explosie vernietigd. De mijnschachten die verder af liggen, maken wel een kans bewaard te zijn, maar zijn niet zichtbaar. Daarom en omwille van het gebrek aan informatie over de bewaringstoestand van schachten en ondergrondse tunnels, zijn deze niet mee opgenomen binnen de beschermingsperimeter.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

De mijnkrater bij Maedelstede is opgenomen in de wetenschappelijke inventaris onder het ID-nummer 304269:

<https://inventaris.onrorenderfgoed.be/erfgoedobjecten/304269>.

Hij maakt deel uit van het vastgestelde landschapsatlasrelict "Ieperse vestingen en omgeving, bossen ten zuiden en heuvelrug Wijtschate-Mesen":

<https://inventaris.onrorenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/10453>

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Het perceel waarin de mijnkrater ligt, heeft op het gewestplan een bestemming als landschappelijk waardevol agrarische gebied (code 0901) (Gewestplan Ieper-Poperinge, 14/8/1979). Het behoort niet tot herbevestigd agrarisch gebied (HAG).

Op Vlaams niveau werd in 2011 het Agnas planningsproces voor de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk structuurplan 'Ieperboog-zuid' opgestart. Sinds 2012 vond geen nieuw overleg meer plaats.

Het ruimtelijk structuurplan provincie West-Vlaanderen (2002, herziening 2014) erkent specifiek voor de toekomstige ruimtelijke structuur van het landschap het belang van onroerend erfgoed voor het behoud van de diversiteit en herkenbaarheid van West-Vlaamse landschappen. Zo identificeert de provincie het oorlogserfgoed als een belangrijk onderdeel in de identiteit van de Westhoek. Bij de deelruimte 'Heuvels-IJzer' waartoe de Westhoek behoort, wordt het landschap met relatief geringe bebouwing, golvend karakter

Beschermingsdossier: De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Monument

en kleine landschapselementen als aantrekkelijk omschreven. Omwille van de visuele zichten is een kwalitatieve inpassing van nieuwe (landbouw)infrastructuur aangewezen. Als bindende maatregel stelt de provincie voor om een beleid rond gave landschappen uit te werken en bakens in het landschap te selecteren. Enkele kratersites selecteerde de provincie als dagtoeristische knooppunten (*Pool of Peace* ; *Hill 62* met *Sanctuary Wood Museum*; *Hooge Crater Cemetery* en *Hooge Crater Museum*).

Het ruimtelijk structuurplan gemeente Heuvelland vermeldt de mijnkraters bij de toeristisch-recreatieve attractiepunten van de gemeenten. Bij de oorlogsrelicten beschrijft het ruimtelijk structuurplan hoe de mijnkraters op de heuvelrug rond Wijtschate tussen Kruisstraathoek over Spanbroekmolen tot Hollandse Schuur zijn ontstaan. In het richtinggevend gedeelte is niet alleen de inschakeling in het toeristisch-recreatief netwerk één van de doelstellingen, ook het behoud of herstel van lokale erfgoedelementen is er één.

2.4.3. Natuur en Bos:

De mijnkraters liggen niet in VEN of IVON, of vogelrichtlijngebied. De percelen behoren niet tot een Vlaams natuureservaat of een erkend natuureservaat. De percelen behoren ook niet tot een Habitatrictlijngebied.

De bodemwaarderingskaart beoordeelt het perceel als biologisch zeer waardevol: eutroof water omgeven door een houtkant.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

Hieronder lichten we een aantal van deze beheersdoelstellingen toe zodat duidelijk is wat er mee wordt bedoeld.

De bescherming heeft tot doel de aanwezige erfgoedwaarden, -kenmerken en -elementen te vrijwaren. Essentieel is het behoud van de mijnkraters. Doel van de bescherming is deze relicten van de ondergrondse oorlog tussen 1914-18 op lange termijn veilig te stellen. Tijdens de 100-jarige herdenkingsperiode van de Eerste Wereldoorlog staan relicten van de Eerste Wereldoorlog sowieso in de aandacht. Op lange termijn is die aandacht minder verzekerd. Toch hebben deze relicten meer dan voldoende waarden om een de instandhouding op lange termijn te verantwoorden. Behoud, goed beheer en herstel indien nodig van de opgesomde erfgoedkenmerken en -elementen staan daarbij centraal. Daar tegenover staat dat het gangbare gebruik van de mijnkraters en de kraterlip, al dan niet in de context van een landbouwbedrijf, mogelijk moet blijven. Het bestendigen van een functie van deze mijnkraters, bij voorbeeld als visvijver of als veedrinkpoel, draagt bij tot het behoud ervan.

Bij eventuele beheerwerken wordt rekening gehouden worden met de kwetsbare microtopografie van de site, zodat schade aan het reliëf van de krater en de kraterlip wordt vermeden. Inzetten op het behoud van het bestaande kratervolume is een beheerdoelstelling voor de toekomst. Graafwerken gebeuren liever niet, tenzij ze noodzakelijk zijn en na afloop de oorspronkelijke reliëfvorm herstellen. Het huidige landbouwgebruik als grasland rondom de mijnkraters biedt ook op termijn garanties voor de instandhouding van het reliëf. Grasland omzetten naar akkerland impliceert dat er geploegd wordt. Op andere locaties is vastgesteld dat dat aanleiding gaf tot het effenen

Beschermingsdossier: De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Monument

van het reliëf of het aantasten van de kraterlip. Daarom wordt de voorkeur gegeven aan behoud van graslanden of bos op of rond de kraterlip.

Wordt in de toekomst het herstel van de kraterrand overwogen, dan geeft men de voorkeur aan een zachte oeverbeschoeiing, zoals het aanvoeren van aarde ter versteviging van de wand, zonder dat dit het volume van de kratermond aantast.

Bedoeling van de volgende doelstellingen is conserverende maatregelen die bijdragen tot de instandhouding van de mijnkrater, zijn volume, kratermond, kraterlip uitdrukkelijk toe te laten:

- Erosiebestrijdende maatregelen bevorderen de instandhouding van het kratervolume, de vorm en de topografie in het algemeen;
- Conserverende maatregelen die verlanding tegengaan, bevorderen de instandhouding van de waterplas in de kratermond.
- Conserverende of herstellende maatregelen (aanvullen volume aarde) bevorderen de instandhouding van de kraterlip.

Er wordt gestreefd naar het maximale behoud van de archeologische ondergrond en het bodemarchief op deze site, kortom een situatie van niet-ingrijpen draagt de voorkeur weg. Indien graafwerken toch niet uit te sluiten zijn, worden ze voorafgegaan door een archeologisch onderzoek volgens de geldende regelgeving.

De bescherming brengt geen enkele verplichting tot ontsluiting van de site voor het publiek met zich mee.

Omdat sommige handelingen schadelijk zijn voor de erfgoedwaarden en aanleiding kunnen geven tot het verloren gaan van erfgoedelementen of erfgoedkenmerken is het verboden de krater geheel of gedeeltelijk te dempen. Deze verbodsbepaling volgt uit de basisdoelstelling van de bescherming, met name het behoud van de mijnkrater als reliëfvorm. Deze verbodsbepaling is opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. Voor deze handeling kan geen vergunning of toelating worden gegeven.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit is een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

Beschermingsdossier: De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Monument

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

Mondelinge informatie verkregen van de eigenaar (23 februari 2017).

Mondelinge informatie verkregen van R. Willemyns, zoon van de toenmalige hoeve-eigenaar in de Oosthoekstraat (9 maart 2017).

Hauptstaatsarchiv Stuttgart, M201 Aktive Pioniertruppen: Linien Bataillon und Kompanien: Kriegstagebücher und Anlagen, band 125: Pionier-(Mineur)-Kompanie 314: Bijlagen bij Kriegstagebuch, 25 dec 1916-10 sept 1917: Kaart met Duitse tunnels in de Wijtschateboog, 11 juli 1917, schaal 1:10000.

Hauptstaatsarchiv Stuttgart, M640: Militärische Karten, nr. 10244A: Wulvergem: Duitse schachten tussen Petite Douve tot Petit Bois; 27 augustus 1916, schaal 1:5000.

Hauptstaatsarchiv Stuttgart, M201 Aktive Pioniertruppen: Linien Bataillon und Kompanien: Kriegstagebücher und Anlagen, buch 233 Pi.K.116 Zweitfertigung Kriegstagebuches: Duitse luchtfoto van mijnkraters in de Wijtschateboog na 7 juni 1917.

WESTERN FRONT ASSOCIATION 2008: *Mapping the Front: Ypres. British mapping 1914-1918: Great War Trench Map DVD Collection*, Western Front Association in association with the Imperial War Museum, M_26190: Britse loopgravenkaart Oosttaverne, 1 april 1917, schaal 1:10000.

Vlaamse overheid, Departement Mobiliteit en Openbare Werken, Algemene Technische Ondersteuning, Luchtfoto archief, doos 119, nr. 64994: met Maedelstede en Peckham mijnkraters, 1963.

Gewestplan geraadpleegd via Geopunt Vlaanderen:

http://www.geopunt.be/kaart?viewer=gewestplan_app/index.html (geraadpleegd op 1 december 2016).

Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen Gecoördineerde versie 2014 deel 1 tekst: Ruimte voor verscheidenheid: http://www.west-vlaanderen.be/kwaliteit/Leefomgeving/ruimtelijke_ordening/structuurplan/Documents/Geco%C3%B6rdineerde%20versie%20PRS%202014_tekst.pdf (geraadpleegd op 16 december 2017).

Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen planningsprocessen Landbouw, natuur en bos: Regio Kust, Polders en Westhoek [online], <https://rsv.ruimtevlaanderen.be/RSV/RuimtelijkStructuurplanVlaanderen/Planningsprocessen/Landbouwnatuurenbos/KustPoldersenWesthoek> (geraadpleegd op 1/12/2016).

BARRIE A. 1962: *War Underground*, Londen.

BARTON P., DOYLE P. en VANDEWALLE J. 2004 (ed. 2010): *Beneath Flanders Fields*, Stroud, 164, 166, 170.

Beschermingsdossier: De mijnkrater van de Eerste Wereldoorlog genaamd Maedelstede, Monument

GRANT GRIEVE W. & NEWMAN B. 1936: *Tunnellers. The story of the Tunnelling Companies, Royal Engineers, during the World War*, Londen, 216-218.

KRANZ W. 1935: Mineurkampf und Kriegsgeologie im Wytschaetebogen, *Vierteljahrschriftershefte für Pioniere*, 2/3, 166-181.

LAMPAERT R. 2000: *De mijnoorlog in Vlaanderen*, S.I.

OLDHAM P. 2000: *De heuvelrug van Mesen: Mesen, Wijtschate, Sint-Elooi*, Slagveld België 4, Erpe, 90.

S.N. 2017: Maedelstede krater [online], <http://www.kraterfront.be/maedelstede-krater.html> (geraadpleegd op 18 februari 2017).

STICHELBAUT B. & CHIELENS P. 2013: *De oorlog vanuit de lucht. 1914-1918: het front in België*, Brussel, 146.

VERBOVEN H. 2014: De Westhoek ondermijnd, *M&L*, 33/1, 6-27.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan bij de bescherming

Afzonderlijk document

5.2. Fotobijlage

De fotobijlage bij het ministerieel besluit bevat alle relevante foto's voor dit dossier. Er is geen afzonderlijke fotobijlage bij het dossier gevoegd.

5.3. Kaarten en figuren

Afzonderlijk document

5.4. Criterianota: Relicten van de mijnoorlog aan het front van de Eerste Wereldoorlog

Afzonderlijk document